

JOB, MIJN HELD

ds. Marjolijn Russchen

JOB, MIJN HELD

ds. Marjolijn Russchen

Serie van drie preken over Job

10 en 17 juni en 1 juli 2018

Illustratie: Job en zijn vrienden getekend door Rembrandt

Dank aan Hanneke Guijt-Drenth voor de lay-out en aan Berry van Meeuwen en Jetty Krijger-van Diggelen voor het drukwerk.

VOORWOORD

Deze preken draag ik op aan Johanna Blinker en Bert Froma.

Op 14 mei 2018 stierf totaal onverwacht hun dochter Elise van 12 jaar oud.

Kort daarna stond het boek Job op het leesrooster.

Door het verdriet om Elise kregen deze preken een extra lading.

De pijn van Bert en Johanna en van ons, als gemeente klinken erin door.

Job 1 en 2, preek voor 10 juni 2018

Lang geleden kreeg een kennis van mij een zoontje. En dat zoontje noemde ze Job. Ik weet nog, dat ik dacht: Hoe kun je je zoontje nou Job noemen? Al die ellende die Job overkomt! Het leek mij, alsof je met zo'n naam het onheil over jezelf afroept. Maar nu ik me wat meer heb verdiept in het boek Job, zie ik dat heel anders.

Aan Job zien we hoe ons leven is. We kennen vreugde in ons leven, maar eigenlijk iedereen kent ook moeite en verdriet. Dat zien we bij Job. Het bijzondere van Job is, dat hij, in alles en ondanks alles wat hem overkomt, Gód trouw blijft.

De hele Bijbel gaat over de zoektocht van God naar de mens. De hele Bijbel door is God op zoek naar ons. Hij zoekt en zoekt of hij toch ergens een mens vindt die rechtvaardig is. Zou er toch ergens een mens zijn, die echt op Hem lijkt.

God zoekt de mens. God zoekt de mens, die Hem trouw blijft. En u weet - die is moeilijk te vinden. Maar Job – Job is die mens. Job is een van de groten van de bijbel. Job staat in het rijtje van Noach en Daniël en Job. Dat zijn de drie rechtvaardigen. Zij blijven trouw aan God.

Noach doet dat tegen de tijdgeest in, Daniël - in de verdrukking en Job - in groot persoonlijk leed. Ik zou hen helden noemen. Mijn helden – dat zijn de mensen die in een moeilijke situatie vasthouden aan God en aan zijn liefde en zo een uitweg zoeken. God hoopt dat wij zullen zijn als Job. Als ik nog eens de kans zou krijgen, dan zou ik mijn zoon Job noemen.

Aan Job zien we hoe ons leven soms is, zei ik net. Job, dat bent u en dat ben ik. Ja, want het boek Job is een gelijkenis. Als je het boek Job zou lezen als een waar gebeurd verhaal, dan zou het verschrikkelijk cynisch zijn. Dan zouden wij mensen niet meer zijn dan een speeltje, van hogere machten, die maar wat met ons doen. God en de duivel zouden zich dan vermaken, door met ons mensen spelletjes te spelen, door weddenschappen te sluiten ten koste van ons. Nee, zeggen de rabbijnen, en zij zijn de grote Bijbelkenners: Job is een gelijkenis.

Wij kennen de gelijkenissen van Jezus. Wij weten: een gelijkenis vertelt ons iets over onszelf. Wij lijken op de mensen in een gelijkenis. Neem bijvoorbeeld de gelijkenis van de wijze en de dwaze meisjes. Zomaar een willekeurig voorbeeld. Dan zie je: wij – wij lijken op die meisjes. Soms op de wijze en soms op de dwaze. Door zo'n gelijkenis kijken we als het ware naar onszelf. Zo'n gelijkenis vertelt ons, wie wij kunnen zijn.

Zo is het ook met het boek Job. Het is een gelijkenis. Wij – wij kunnen lijken op Job. Van hem kunnen we leren staande te blijven in alles wat ons overkomt. Laten we met onze ontdekkingstocht in het boek Job beginnen.

Meteen al in hoofdstuk 1 doet Job iets, wat heel belangrijk is. Job houdt vast aan twee dingen. Het eerste is: *God is er* en het tweede is: *het kwaad is er*.

Als alles hem is afgenomen: zijn bezittingen, zijn knechten, zijn vee en zelfs zijn kinderen, zegt Job: 'Naakt ben ik uit de schoot van mijn moeder gekomen en naakt zal ik in haar schoot terugkeren. De Heer heeft gegeven, de Heer heeft genomen, de naam van de Heer zij geprezen'. En als hem dan ook nog zijn gezondheid wordt afgenomen zegt Job: 'Al het goede aanvaarden we van God, zouden we dan het kwade niet aanvaarden?'

Ik moet u bekennen, dat ik heel lang grote moeite heb gehad met zulke uitspraken. Hoe zou God, de oorsprong van al het goede ook het kwade kunnen geven! Dat kan toch niet kloppen! Maar nu zie ik, dat je het anders moet lezen. Hoe dan?

Job houdt vol: God is er. Hij is de oorsprong van al het goede. Ondanks alles houdt hij daaraan vast. Hij heeft zoveel goeds ontvangen. Dat is een groot geschenk. Dat is zo'n rijkdom – dat had hij nooit willen missen. Job is een dankbaar mens.

Hij vertrouwt: het goede komt van God en zal altijd van God blijven komen.

Maar Job zegt nog iets: het kwaad is er ook. Dat moet je onder ogen zien. Het helpt, als je dat

onder ogen ziet. Een jonge vrouw uit mijn vorige gemeente - 45 was ze nog maar – zei, toen ze ongeneeslijk ziek werd, niet: ‘waarom overkomt mij dit?’ Zij zei: ‘waarom zou het mij niét overkomen’. Zij zag onder ogen dat het kwaad bestaat. Deze dingen gebeuren. Ieder mens krijgt er op een of andere manier mee te maken. Het helpt, als je dat onder ogen ziet.

Maar het kwaad komt niet van God. Het kwaad komt van de duivel, van satan. De satan, dat is de tegenstander, dat is degene die God tegenwerkt. Ja maar, zou je kunnen zeggen, God laat wel toé, dat hij wordt tegengewerkt! Dan komt dat kwaad toch uiteindelijk wel van God!

Nee, het goede komt van God. Het kwaad komt van de krachten en de machten die God tegenwerken. En ja, die krachten zijn er – overal ín ons en om ons heen. Het punt waar het om draait in het boek Job is: wat doén wij ermee. Luisteren wij naar God of naar zijn tegenstander? Dat is aan ons. God heeft van ons vrije mensen gemaakt. God wilde mensen die lijken op Hem. Mensen die zelf nadenken. Die verantwoordelijkheid durven nemen,

Die keuzes durven maken. Mensen die ervoor kunnen kiezen om voor elkaar zo goed als God te zijn. Daarover gaat het in het boek Job. Waar kies je voor: voor God of voor zijn tegenstander. Job kiest voor God. Gelukkig lezen we in Job, dat die tegenstander ondergeschikt is en blijft aan God. God heeft het eerste woord en het laatste woord.

Er is nog iets waar ik bij stil wil staan. Job rouwt. Dat is voor ons niet vanzelfsprekend.

Wij zijn flink en sterk. Wij kunnen het wel aan. Wij gaan door. Met ons gaat het goed.

Dat is tenminste wat in onze maatschappij van ons wordt verwacht. Gelukkig zie ik de laatste tijd dat er meer begrip is gekomen voor mensen die in de rouw zijn en dat zij meer ruimte krijgen om te rouwen.

Job doet het gewoon. Job rouwt. Hij verbergt zijn gevoelens niet. Hij scheurt zijn kleren, Hij scheert zijn hoofd kaal en hij werpt zich in het stof. Job rouwt en iedereen kan het zien.

En nu denkt u misschien, ja, maar Job had ook echt wel reden om te rouwen.

Als je alles tegelijk verliest. Dat gebeurt toch eigenlijk nooit!

Job verliest alles, wat je maar kunt verliezen. Ik denk dat dat betekent, dat elk verlies serieus wordt genomen. Elk verlies is een reden is om te rouwen.

Zo kunnen wij ons allemaal herkennen in Job.

Je kunt je bezittingen kwijtraken. Zomaar. Dat kan. Ook in onze welvarende maatschappij.

We hebben niet voor niets zoveel daklozen. Zelfs iemand met een goede baan en een goed inkomen kan door allerlei omstandigheden zomaar in armoede vervallen.

Je kunt een dierbare mens verliezen door echtscheiding of door de dood. Je kunt zelfs je kind verliezen. Dat gebeurt – wij weten het. Het kan iederéén overkomen. Zomaar – zomaar ineens.

Je kunt ook je gezondheid verliezen. Velen van ons ervaren dat bij het ouder worden – maar sommigen ervaren dat al als ze heel jong zijn. Dan moet je veel loslaten.

Dat gaat niet vanzelf. Ook dat is rouwen. Job doet dat. Job rouwt.

Jobs vrienden rouwen ook. Zij rouwen met hem. En zo leren ook zij ons hier een belangrijke les.

Ze zijn er. Ze zijn bij hem. Dat is wat vrienden doen. Elifaz en Bildad en Sofar rouwen met Job.

En nog iets: ze zwijgen. Ergens las ik, dat dat de raad van de wijzen is. Die wijzen raden aan, las ik, om niet tegen een rouwende te spreken, voordat hijzelf iets heeft gezegd.

Ik vind dat iets om te onthouden. Je weet nooit wat er omgaat, in iemand die net door een groot verdriet is getroffen. Dat kan van alles zijn: verdriet, boosheid, onbegrip of ontkenning.

Maar misschien is zo iemand ook bezig met wat er allemaal geregeld moet worden, of er komen bepaalde herinneringen bij hem boven - als bezoeker heb je gewoon geen idee, wat er op dat moment in de ander omgaat. Dat ontdek je pas als zij iets zegt. Dus als je even wacht tot degene die in rouw is spreekt, dan kun je bij haar aansluiten.

Dan hoef je hem niet te vermoeden met jouw eigen gedachten.

Gelukkig wachten de meeste mensen niet zolang met spreken als Job. Dus dat even afwachten – dat moet te doen zijn.

Vandaag ontdekten we dat wij kunnen lijken op Job. Job doet twee dingen die belangrijk zijn: Job ziet God als de bron van al het goede én Job ziet het kwaad onder ogen. In al het kwaad blijft hij vertrouwen op God. Dat kwaad neemt Job heel serieus. Het gaat hem door merg en been. Hij rouwt.

Dit was nog maar het begin van het boek Job. Maar nu al ben ik zo onder de indruk van Job, dat ik denk: als ik nog een zoontje zou kunnen krijgen, dan noem ik hem Job. Amen.

* * * * *

**Job 10 vers 1 t/m 3 en 6,7; Job 8 vers 1 t/m 6;
Job 11 vers 1 t/m 4 en vers 11 t/m 16; Job 32 vers 2,3,6 t/m 10;
Job 34 vers 34 t/m Job 35 vers 2 en Job 36 vers 1 t/m 4 en vers 6 t/m 12.
Preek voor 17 juni 2018**

Ik weet niet hoe u het hebt, maar het lukt mij maar niet om onze huidige leiders – nationaal en internationaal - als helden te zien. Mijn helden – dat zijn mensen die in een moeilijke situatie vasthouden aan God en die in het gesprek met God een uitweg zoeken. Zo'n held is Job.

U weet, Job is getroffen door groot leed. Zijn knechten, zijn bezittingen, zijn vee, ja, zelfs zijn kinderen en zijn gezondheid is hij kwijtgeraakt. Wat doet Job nu? Job rouwt. Iemand vroeg mij: wat is rouwen? Ja, wat is rouwen? Ik denk zo iets als: je verdriet voelen, je gedachten de vrije loop laten, echt tot je door laten dringen hoe groot je verlies is, of hoe je je hebt ingespannen, en wat dat van je heeft gevraagd.

Rouwen is hard werken. Je denkt dat je niets doet, en toch ben je uitgeput aan het eind van de dag. Rouwen kun je ook doseren. Vaak is het verdriet te groot om in één keer te bevatten. Dan doe je het stukje bij beetje. Misschien doe je het wel altijd stukje bij beetje. En ook al heb je iets goed verwerkt, veel later en onverwacht kan het je toch weer zomaar ineens overvallen. Blijkbaar zat er toch nog iets.

Je kunt ook níet rouwen. Je kunt ervoor weglopen. Misschien ben je bang dat het te heftig zal zijn, dat het je zal overspoelen. Heel druk ga je heel veel doen, zodat je maar niets hoeft te voelen. Misschien wel, ben je bang, dat het nooit meer overgaat, als je het toelaat.

Maar het is juist andersom. Als je echt je moeite, je boosheid, je onmacht of wat dan ook – binnen laat komen – dan kun je er ook doorheen gaan. De bijbel staat vol met verhalen over zo'n doorgang door de diepte naar een nieuw begin.

Maar ja, je hebt er wel moed voor nodig. Wie rouwt, is dapper. Job is dapper. Job rouwt. Aan Job kunnen we ook zien, hoe rouw zich kan uiten. Hij zwijgt. Hij spreekt. Als hij eenmaal begonnen is, is hij niet meer te stoppen. Alles gooit hij eruit. Alles wat hij voelt, zegt hij tegen God. Hij klaagt. Hij klaagt God aan: 'Wat heeft mijn leven nog voor zin. Het zou beter zijn als ik niet was geboren!'

Job roept God ter verantwoording. 'God, jij hebt mij gemaakt, met toewijding en met tederheid heb je mijn nieren en mijn hart bereid. Jij hebt mij in de moederschoot geweven, mij met uw wonderen omgeven' (Psalm 139,7). Hoe kun je mij dit dan ááandoen? Hoe zit dat met die liefde van u? Waarom maakt u mij kapot? Ik ben toch uw mens, uw trots, de kroon op uw schepping. Job ontkent schuld. 'Alles heb ik gedaan voor u – en nu dit. Dit kan niet, dit mag niet. Dit accepteer ik niet!'

Job spreekt zichzelf ook tegen. Hij gelooft niet dat God hem het kwaad heeft aangedaan, en toch geeft hij God de schuld. Hij móét zich uiten – redelijk en onredelijk – voor het aangezicht van God

gooit hij alles eruit. Alles kan hij tegen God zeggen. Blijkbaar kán God tegen een stootje. Blijkbaar is in Gods liefde zoveel ruimte en zoveel begrip – dat je bij God alles eruit mag gooien. In al deze dingen zien we - en daar gáát het om - Job is en Job blijft in gesprek mét God. Job zegt niet: 'als God me niet voor onheil behoedt, wat heb ik er dan aan? Met zo'n God wil ik niets te maken hebben'.

Nee Job ziet onder ogen dat het kwaad bestaat, maar ook in dat kwaad - is en blijft hij in gesprek met God. Hij blijft verbonden met God. 'Wat u ook hebt gedaan, om mijn vertrouwen in u te ondermijnen', zegt Job, 'ik laat u niet los'.

Misschien vindt u dat een beetje een vreemde gedachte, maar die hele aanklacht van Job is dus een daad van geloof. Dat is geloven – in gesprek zijn met God.

Het boek Job is een gelijkenis, zagen wij vorige week. Wij lijken op de personen in een gelijkenis. Wij kunnen onszelf dus herkennen in Job, en ook in de vrienden van Job.

Dat zijn Elifaz, Bildad en Sofar. Ook zij houden hele betogen. Een enkel fragment daaruit hebben we gelezen. Wat zeggen zij? Kort samengevat zeggen zij: 'Job, je zégt dat je onschuldig bent, maar dat is níét zo. Dat kán niet waar zijn, want God is rechtvaardig.

Je móét dus wel schuldig zijn. God zou je heus niet gestraft hebben, als je niets fout had gedaan'. Dat zeggen de drie vrienden van Job.

Er is nog iemand die het woord voert. Het is een jongeman, Elihoe. Hij is het niet eens met Job maar ook niet met Jobs vrienden. Hij staat te popelen om ook zijn mening te geven. Elihoe zegt: 'Ook als je niet hebt gezondigd, kun je getroffen worden door een groot verdriet. Ook een rechtvaardige kan worden getroffen door onheil. Dan doet God dat niet om je te straffen, maar om je iets te leren. Daarmee geeft God je een les. Zo leert Hij je om niet trots te worden.

God wil voorkomen dat je je gaat verbeelden, dat je rechtvaardig bent'.

Even kort door de bocht: God zou je, volgens Elihoe, dus ellende bezorgen om je klein te houden, zo van, ' jij mensje, je verbeeldt je misschien heel wat, maar je moet wel je plaats weten!'

Deze vier sprekers hebben een paar dingen gemeenschappelijk.

*Zij zijn zelfingenomen.

*Zij zijn stellig. Ze hebben geen twijfels, geen vragen. Ze hebben alleen maar zekerheden.

Zij wéten hoe het zít. Zo is het. Punt uit.

*Zij oordelen - en dus véroordelen - zij Job.

*De deur zit dus al dicht. Een gesprek, een over en weer, is er niet meer.

*en nog iets: zelf blijven zij buiten schot. Zij hebben een theorie. Een theorie óver God en een theorie óver Job.

Dát is het grote verschil tussen Job en zijn vrienden. Job spreekt mét God en zij spreken óver God. Dat is hét grote, dat is hét wezenlijke verschil tussen Job en zijn vrienden.

Iemand zei laatst tegen mij: 'Ik heb geen behoefte aan het geloof'. Dat hoor je wel vaker mensen zeggen. Rabbijn Abraham Heschel ziet dat anders. Hij zegt: 'De mens heeft de behoefte om behoefte van God te zijn'. Nog een keer: 'De mens heeft de behoefte om behoefte van God te zijn'. Wat bedoelt hij daarmee? Laten we die zin eens analyseren.

Eerst de behoefte van God. Vorige week zagen we dat de hele bijbel één grote zoektocht is, van God naar de mens. De hele bijbel door zoekt God naar die mens die beeld en gelijkenis is van God, de mens die hij voor zich zag, toen hij ons heeft geschapen. de mens, die vrij is en die verantwoordelijkheid durft te nemen, en daar iets moois mee doet. God zoekt de mens die de aarde bewoonbaar maakt. Dat is de behoefte van Gód. Nu de behoefte van de mens.

Heschel zegt, 'dat verlangen van God, dat is ook óns verlangen'. Je wilt toch niet 'alleen-maar-een-deel-zijn-van-de-natuur'. Je wilt toch dat er mensen zijn die van je houden, dat je iets voor elkaar kunt betekenen. Je wilt toch graag dat jij iets bij kunt dragen aan de maatschappij.

Heschel zegt: zo'n mens word je in het gesprek mét God. Zo'n mens word je als je je afstemt op

God. Dat doet Job. Het is een lang gesprek. Het is ook vaak een moeilijk gesprek, een levenslange worsteling misschien wel. Maar je bent in-gesprek. Je verbindt je met God. Dat doet Job. Dat doen zijn vrienden niet.

Stiekem hebben we al natuurlijk al even gekeken op de laatste bladzijde van het boek Job. Stiekem weten wij al hoe het afloopt. God geeft Jób gelijk.

Net zoals wij in het gesprek met God groeien – zo kunnen wij ook groeien in de gesprekken die wij met elkaar voeren. Dat geldt ook voor het gesprek over de wereldwinkel straks.

Je kunt je afsluiten, de deur dicht houden, omdat je 'het al weet', of omdat je overtuigd bent van je eigen gelijk. Maar als je je open durft te stellen, als je durft te luisteren, als je twijfels durft toe te laten – dan groei je - ook in zó'n gesprek. In elk echt gesprek misschien wel - kun je groeien.

Het is niet Gods bedoeling om ons klein te houden, zoals Jobs vrienden zeggen. Het is Gods bedoeling dat wij groeien en tot ons recht komen. Job houdt daaraan vast. Hij is die rechtvaardige naar wie God op zoek is.

Ik ken mensen, die soms al toen ze nog maar heel jong waren, grote moeilijkheden hebben ervaren, die ze met niemand konden bespreken. Ze stonden er alleen voor. Alleen? Nee – niet alleen, want zij waren in gesprek met God. En hoe lang en moeilijk dat gesprek ook was – zij vonden een weg door hun moeilijkheden heen. Zij zijn mijn helden.

Het zou zomaar kunnen - dat zo'n held naast u zit. Misschien wel, bent u het zelf. Amen.

* * * * *

Job 38 vers 1-12 en Job 42 Preek voor 1 juli 2018

Als we spreken over het geloof, zeggen we meestal: 'ik geloof. Ik geloof in God'.

Maar je kunt die zin ook omdraaien. Dan begin je niet met 'ik' maar met 'God'.

Dan wordt het: 'Gód gelóóft in mij'.

Dat lezen wij in de bijbel: God gelooft in mij. God gelóóft in u. De God, die wij in de Bijbel leren kennen, gelooft in mensen.

Direct al in de Thora, de eerste vijf Bijbelboeken wordt duidelijk: God heeft ons de aarde en elkaar gegeven, zo groot en wonderbaarlijk dat wij het niet kunnen bevatten. En misschien nog wel meer wonderbaarlijk: God heeft ons de vrijheid en verantwoordelijkheid gegeven om daar op een goede manier mee om te gaan. En God helpt ons daarbij. Denkt u maar aan de tien geboden. Denkt u maar aan Jezus.

Met zijn geloof in ons, heeft God een groot risico genomen, want wij hebben het maar moeilijk met die vrijheid en die verantwoordelijkheid. Liever doen we slaafs wat iedereen-nu-eenmaal-doet en de verantwoordelijkheid schuiven we graag af op een ander.

Zonder na te denken over de vervuiling die dat met zich meebrengt, pakken we de auto of het vliegtuig. We kopen goedkope kleren, die door kinderen in erbarmelijke omstandigheden zijn gemaakt en zuivel en fruit en groente kopen wij bij voorkeur voor dump Prijzen, zonder te denken aan de boeren, die al dat moois verbouwen.

En als we het hebben over ons gedrag – als iets fout gaat, geven we al gauw de schuld aan de ander.

Je kunt je dus afvragen: is God met zijn geloof in ons niet erg naïef?

Verwacht God niet veel te veel van de mens?

Nou – dat is precies wat de duivel zegt.

De duivel, het stemmetje-van-de-duivel-in-ons, zegt: mensen handelen gewoon uit eigenbelang, ook die rechtvaardige Job hoor. Het gaat hem voor de wind. Ja dan kan ik ook wel in God geloven. Maar als alles tegenzit? Dan piep je heus wel anders. Dan blijft er niets over van die rechtvaardigheid van Job!

Wie heeft nu gelijk: de duivel of de goede God. Dat staat op het spel in het boek Job.

En we ontdekken: God heeft gelijk. God gelooft in Job en Job maakt het vertrouwen dat God in hem heeft, waar. Daarmee is Job één van de helden van de Bijbel. Wat maakt nou dat Job dat vertrouwen van God waard is.

Beslissend is: Job is en blijft - in alle omstandigheden - in gesprek met God. Wat is dat – het gesprek met God? Je hoeft maar een klein stukje in Job te lezen om te zien dat zo'n gesprek er heftig aan toe kan gaan. Job schreeuwt, Job klaagt. Job klaagt God aan. Job spreekt God aan op zijn rechtvaardigheid. Wat is dit God deze ellende die mij overkomt. Dat heb ik niet verdiend! Waar blijf je nou God, met je mooie woorden over liefde en vrede en overvloed.

Waar ben je nou? Ik merk niets van je!

Job blijft geloven dat God hem liefheeft. Ook nu het niet goed met hem gaat, schrijft hij die God niet af. Nee, hij herinnert God aan zijn eigen bedoelingen. 'Je zegt toch altijd dat je het goede met ons voor hebt God. Daar hoúd ik je aan. Dat heb je beloofd. Ik laat je niet los, totdat ik weer het goede zal zien'.

Twee weken geleden zongen wij Psalm 42: 'Evenals een moede hinde naar het klare water smacht, schreeuwt mijn ziel om God te vinden, die ik ademloos verwacht'. Dat zouden woorden van Job kunnen zijn.

Spreken met God, zoals Job dat doet, kan op veel verschillende manieren. Door het zingen van Psalm 42 of een ander lied, door te lezen in de Bijbel en daarover na te denken, door naar de kerk te gaan en mee te vieren, door te bidden.

Zo doende, al doende leer je als kind geloven – je gaat in gesprek met God.

Als je nog een kind bent, waarschijnlijk zonder dat je het jezelf zo bewust bent.

Steeds weer zing je: 'Mijn ziel schreeuwt om God te vinden'. En dan ineens ken je het uit je hoofd. Het worden je eigen woorden. Als je verdrietig bent, of als alles zinloos of hopeloos lijkt, als je niets van God merkt, ga je God zoeken. En je weet en vertrouwt dat je hem zult vinden. En dan ervaar je hoe waar die woorden zijn, en dat God je door moeite en verdriet héénleidt. 'God, mijn God, hij heeft mijn leven dikwijls, nee, Hij heeft mijn leven altijd aan de dood ontheven'.

Ook als je pas als volwassene het geloof ontdekt, kun je het je, denk ik, alleen langs die weg eigen maken. Als je eerst gaat zitten redeneren of God wel of niet bestaat, of of de schepping wel of niet echt gebeurd is, kom je nooit uit bij het geloof.

Maar als je gewoon meedoet –meezingt, meebidt, meeleeft, meedoet in de gemeenschap, dan ontdek je hoe God je leven richting geeft. Dan ontdek je de vrijheid die je hebt als mens, Dan word je bemoedigd om zelf verantwoordelijkheid te nemen. Dan merk je dat je door je tranen heen, ineens weer kunt lachen. Dan voel je dat je sterker wordt.

Stukje bij beetje ontdek je de kracht van de liefde.

Behalve het gesprek met God is er nog iets beslissend voor Job: Job zegt: mijn lijden is niet rechtvaardig. Er is geen verklaring voor het lijden. Lijden is niet rechtvaardig. Lijden is nooit rechtvaardig. 'Wie mij dát wijs wil maken', zegt Job, 'wie precies weet hoe alles zit, wie meent dat hij over mij kan oordelen, ook al zijn het mijn beste vrienden, die kunnen ophoepelen. Met hen wil ik niets te maken hebben. (in het slothoofdstuk, 42, zal Job bidden voor zijn vrienden). Ik lijd al genoeg. Hun vrome praatjes kan ik er niet ook nog bij hebben. Er is geen verklaring voor het lijden. Het kwaad bestaat! In al zijn gruwelijke vormen: wat kan je allemaal wel niet overkomen? Wat doen mensen elkaar wel niet aan?

Het kwaad bestaat - in ons en om ons heen. Het geloof is géén garantie voor een rustig en comfortabel leven. Er zijn geen zékerheden voor wie gelooft. Het enige wat je kunt doen als gelovige is het kwaad onder ogen zien en in en ondanks het kwaad vasthouden aan God en steeds weer proberen te handelen in zijn Geest. Je neemt zelf de verantwoordelijkheid om te handelen in de

Geest van God. Je probeert haat te beantwoorden met liefde, Je zet je in voor rechtvaardigheid en voor een menswaardig bestaan voor allen. Eigenlijk kun je dat alleen maar in het klein doen, in jouw familie, in jouw buurt, op jouw werk, in wat binnen jouw bereik ligt. 'De kalme gang, de kleine taak, zongen wij, zijn ruim genoeg voor de zaak van God'.

Er is nog één ding waar we het over moeten hebben. Na alle ellende wordt Job nog rijker gezegend dan eerst. Hoe moeten we dat zien?

Ik heb u vorige keren verteld dat mijn helden, mensen zijn, die lijken op Job. Zij houden - in en ondanks alles - vast aan de liefde van God. Gelukkig zijn er veel mensen die dat doen op veel momenten in hun leven.

Een paar van mijn grote helden wil ik er even uitlichten. Ik heb hen hier ontmoet. Nog maar heel jong kwamen ze in een moeilijke situatie. Daarin hebben ze - al zoekend en worstelend - een weg van liefde gezocht. Deze mensen hebben een hoge leeftijd bereikt.

Dat is toeval natuurlijk. Hoe lang je leeft is afhankelijk van veel factoren.

Niét toevallig is, denk ik, dat deze mensen een prachtig leven hebben gekregen.

Zij hebben volop van het leven genoten.

Ze hebben veel betekend in hun familie of vriendenkring en een waardevolle bijdrage geleverd aan de maatschappij.

Ondanks die hele moeilijke periode die zij hebben doorgemaakt zijn zij, net als Job, rijk gezegende mensen geworden. Ik denk niet, dat dát toeval is. Want als je de grootheid en het wonder kunt zien van de liefde die God ons geeft. En als je de grootheid en het wonder kunt zien, dat jij als mens dié liefde gestalte kunt geven, dan heb je oog voor al het goede dat je uit Gods hand ontvangt.

Net als de psalmist kun je dan zeggen: 'Gij, mijn God, gij hebt mijn leven, altijd aan de dood ontheven' en net als Job kun je dan zeggen: 'nu heb ik u met eigen ogen aanschouwd'.

God gelooft in Job. God gelooft in u en in mij. Wij kunnen het: bewust omgaan met de auto en het vliegtuig, en met kleding en voedsel.

Wij kunnen het: voordat wij de schuld op een ander afschuiven, kijken naar de rol die wij zelf hebben gespeeld. Wij kunnen het: altijd en altijd weer kunnen wij - in onze moeiten - in gesprek gaan met God en zoeken naar een toekomst van leven en vreugde. Amen.

* * * * *

NAWOORD

Bij de uitleg van het boek Job heb ik dankbaar gebruik gemaakt van het boek van Rabbijn Jonathan Sacks:

‘Een gebroken wereld heel maken’. Verantwoordelijk leven in tijden van crisis.

